

ימי הבחרות – הימים הנבחרים

אוצר תוכנית
13676

חשיבות הלימוד בגיל צעיר

על אחת ההלכות בגמרא כתוב: "אמרוה רבנן קמיה דאביי משמיה דר' ירמיה ולא קיבלה, כי אתא רבין, אמרוה רבנן קמיה דאביי משמיה דר' יוחנן וקיבלה" (שבת כ"א, ע"ב). אביי שמע הלכה מפי ר' ירמיה ולא קיבל, לאחר מכן נאמרה אותה הלכה משמו של רבי יוחנן, ואביי קיבל אותה. הצטער אביי ואמר: "אי זכאי, גמירתיה לשמעתי מעיקרא", לו זכיתי, הייתי מקבל את ההלכה בפעם הראשונה. שואלת הגמרא: "הא גמרה", הלא כבר קיבל את ההלכה, מהו ההבדל בין שמיעה ראשונה לשמיעה מאוחרת. ומשיבה: "נפקא מינה לגירסא דינקותא". מסביר רש"י, שגירסא דינקותא מתקיימת יותר משל זקנה. לימוד בגיל צעיר חורש תלמים בנפש, יש לו קיום.

אביי הוא אחד מאבות הש"ס. עצם העובדה שהוא חלק על רבי ירמיה מעידה על מעמדו באותה תקופה. אביי ניצל כל רגע משנותיו, ולמרות זאת הצר על שלא זכה ללמוד בראשונה. אומר על כך רבי שמחה זיסל מקלם, שאביי לא היה צעיר לימים, גם כששמע את ההלכה לראשונה בשם ר' ירמיה. בא בימים היה באותה שעה, ואף על פי כן יש משמעות להבדל של שנים ספורות. בה במידה שהלומד צעיר יותר, כך לימודו איכותי. לימוד בגיל צעיר נחשב לזכיה.

שבחה של אחרית

שלמה המלך אומר: "וזכור את בוראך בימי בחורותיך" (קהלת י"ב, א'). בימי הבחרות קשה לקבל מרות, אבל "טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו" (איכה ג', כ"ז). השכר הוא בהתאם לקושי: הכרה

בה' עוד בימי הבחרות לזכות תיחשב. בצו "וזכור" נכללים מעבר לזכירה גם אי הסח הדעת ובהירות באמונה.

הקב"ה קבע שחיי אדם מתחילים בתקופת הנעורים. אם האדם משתדל להתעלות בעבודת ה' בהיותו צעיר, הוא עתיד להפיק מכך תועלת לאורך כל חייו. מי שנוטה לדחות את התקדמותו בעבודת ה' למועד מאוחר יותר, לא יגיע לאותה מעלה.

בחיי אדם הכל הולך אחר הגמר, כמאמר הכתוב: "טוב אחרית דבר מראשיתו" (קהלת ז', ח'). לא לעבר בלבד נמסרה זכות ההכרעה, אף לסיום יש משקל רב.

על הפסוק "יצא האדם לפועלו ולעבודתו עדי ערב" (תהילים ק"ד, כ"ג) דרשו בגמרא: "במי שהשלים עבודתו עדי ערב" (ב"מ פ"ג, ע"ב). מי שעמל בתורה כל ימיו ובסופו עזב את הדרך, לא ייכלל בין מקבלי השכר. על התוהה על הראשונות נאמר: "כל צדקותיו לא תיזכרנה" (יחזקאל י"ח, כ"ד). ולהפך מי שהרשיע ושב בתשובה באחרית ימיו, נשפט כצדיק.

אם כן, הכל נקבע על פי החתימה.

העובדה, שאדם יושב ועוסק בתורה, אין בה כדי לנבא את סופו. לשעת היציאה מן החיים יש משמעות גורלית, היא אמורה להוות מסגרת משלימה לחיים, כפי שפועל מסיים את עבודתו בהעריב היום. הרמב"ם אומר בפירושו לאבות, שהאדם נשאר לנצח באותו מדרגה, שבה עזב את העולם. לרגע האחרון נודעת השפעה קריטית.

דומה הדבר לכלי חרס, שהפועל מעצב אותו במשך היום: משפר ומשכלל אותו, משפץ אותו. מרגע שהכלי נכנס לתנור, לא ניתן לשנות דבר. הצורה, שבה נכנס אל התנור, תישאר צורתו הקבועה. הסיום הוא המילה האחרונה.